

DOI: 10.46340/eppd.2022.9.4.8

Pavlo Vovk, PhD in Law

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8187-1849>

Head of the District Administrative Court of Kyiv, Ukraine

PROCEDURAL FORM OF DISPUTE SETTLEMENT WITH THE PARTICIPATION OF A JUDGE IN ADMINISTRATIVE JUDICIARY

Павло Вовк, к. ю. н.

голова Окружного адміністративного суду міста Києва, Україна

ПРОЦЕСУАЛЬНА ФОРМА ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ ЗА УЧАСТЮ СУДДІ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

The article is devoted to defining the features of the procedural form of the dispute settlement procedure with the participation of a judge in administrative proceedings. The relationship between the dispute settlement procedure and the judicial process was established, and their common and distinctive features were clarified. The possibility of considering this procedure as an integral part of the administrative justice system is substantiated, provided the spectrum of tasks of administrative courts is expanded and the concept of understanding the functions of the judicial system exclusively in the administration of justice is justified. Distinctive features of dispute settlement with the participation of a judge and mediation are systematized. It is proposed to consider dispute settlement with the participation of a judge as a separate court procedure with a special procedural form.

The degree of formalization of the dispute settlement procedure with the participation of a judge in administrative proceedings is analyzed. Attention is focused on the expediency of recognizing such a procedure as formalized, taking into account the normative consolidation of its main principles, the presence of certain principles based on the goal of compromise settlement of public-law disputes, assigned to the competence of administrative courts and forming the general atmosphere of the procedural form of the relevant proceedings, as well as the presence of official procedural acts reflecting and fixing the results of its mandatory stages.

The difference between the stages of the dispute settlement procedure with the participation of a judge and the stages of classical mediation and its varieties is established. The need for regulatory fixation of the stages of opening proceedings, preparation and consideration of a dispute, termination of proceedings is substantiated.

It is concluded that the dispute settlement procedure with the participation of a judge is a separate judicial procedure that should be developed as an element of a complicated system of administrative proceedings. It has a special procedural form, which is characterized by special principles and a truncated structure, covering three stages: discovery, proceedings, preparation and consideration of the dispute, termination of proceedings.

Keywords: administrative proceedings, procedural form, court proceedings, dispute settlement with the participation of a judge, reconciliation.

Вступ. Динамічність сучасного світу формує нову парадигму правової реальності, у якій мінливість і гнучкість інструментарію стає критичною умовою досягнення мети правового регулювання суспільних відносин. Цей тренд є очевидним і беззаперечним, але він є наслідком і більш глибоких перетворень, пов'язаних із зміною системи цінностей, у якій права людини визнаються основною «точкою опори». Посилення антропо-соціального виміру права та поступова втрата позицій його позитивістського сприйняття неминуче призводять до необхідності

переосмислення мети державно-владного впливу на суспільних відносин, урізноманітнення правового інструментарію, в тому числі і у найбільш консервативних правових сферах, таких як судочинство. Сучасний світ вимагає альтернатив в усьому, навіть у правосудді. Таким чином, тенденція до диференціації процесуальної форми судочинства та створення альтернативних способів врегулювання конфліктів буде лише набирати оберті.

В адміністративному судочинстві зазначена тенденція отримала прояв не лише у деталізації процесуальної форми, зумовленою специфікою певних категорій адміністративних справ, але і запровадженням нових процедур, які не мають безпосереднього зв'язку із правосуддям, хоча опосередковано і забезпечують захист прав і свобод учасників публічно-правових спорів або створюють умови для їх реалізації. Яскравим прикладом такого урізноманітнення процесуальної форми адміністративного судочинства є процедура врегулювання спору за участю судді.

Врегулювання спору за участю судді як нове провадження в адміністративному судочинстві іще не набула суттєвого поширення в практиці адміністративних судів, сторони спору також демонструють обережність у використанні цього інструменту, хоча він і має суттєві переваги та значний потенціал для реалізації задекларованого переходу публічних правовідносин до партнерського типу. В теоретичному контексті це провадження також має чимало прогалин, невирішених проблем, що є характерним для початкового етапу інституціоналізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із цієї теми. Поява процедури врегулювання спору за участю судді в адміністративному судочинстві стала результатом визнання необхідності впровадження альтернативних способів врегулювання правових спорів, в тому числі і публічно-правового характеру. Наукове опрацювання специфіки даної процедури нещодавно започатковано фахівцями у галузі цивільного права і процесу: одна із перших монографічних праць з'явилася лише у 2012 р. (Спектор О.М. «Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів»). В подальшому на проблематику альтернативних способів врегулювання спорів звернули увагу фахівці загальної теорії права (Ясиновський І.Г. «Імплементация процедури медіації в українське законодавство: теоретико-правовий аналіз», Грень Т.М. «Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження», Любченко Я.П. «Альтернативні способи вирішення правових спорів: теоретико-правовий аспект», Мазаракі А.П. «Теоретико-правові засади запровадження медіації в Україні»). Перспективи альтернативних способів врегулювання публічно-правових спорів вивчалися, переважно, у межах адміністративного права і процесу, результатом чого стали такі комплексні дослідження, як: «Досудове врегулювання адміністративно-правових спорів» (Білуга С.С.), «Застосування медіації в адміністративному судочинстві: вітчизняний та зарубіжний досвід» (Шинкар Т.І.), «Впровадження медіації в адміністративний процес України» (Корінний С.О.). Кожна із зазначених праць стала вагомим внеском у формування теоретичного підґрунтя компромісного врегулювання правових спорів, але жодна із запропонованих концепцій не була в цілому імплементована у правовий простір України. Законодавча модель компромісного врегулювання публічно-правових спорів на сьогоднішній день набула реальних обрисів у процедурах врегулювання спорів за участю судді та медіації. І якщо врегулювання спору за участю судді в цивільному процесі вже активно опрацьовується (Прушак В.Є. «Врегулювання спору за участю судді у цивільному судочинстві України»), то в адміністративному процесі маємо лише невелику кількість наукових статей (І. Бутирська, О. Духовна, С. Ківалов, Є. Левицький, О. Можайкіна, Л. Романадзе), що не дають цілісного уявлення про специфіку процесуальної форми даного судового провадження.

Відтак, **метою** даної статті є з'ясування специфіки існуючої нормативної моделі врегулювання спору за участю судді як відокремленого судового провадження у адміністративному судочинстві та визначення подальших перспектив удосконалення його процесуальної форми. Для досягнення зазначеної мети необхідно вирішити питання про належність процедури врегулювання спору за участю судді до адміністративного судочинства, ступінь її формалізації та особливості процесуальної форми.

Презентація результатів дослідження. Від самого початку впровадження процедури врегулювання спорів за участю судді та її закріплення в процесуальних кодексах, найбільш гостро дискутувалося питання щодо доцільності її існування саме як інструмента реалізації судової влади та жорсткої прив'язки до судового розгляду справи. Це питання також слід розглядати як ключ до з'ясування правової природи досліджуваної процедури.

Як зазначає О.М. Спектор, процедури врегулювання спорів з'явилися як відповідь на запит суспільства щодо створення альтернативи судочинству¹ – консервативного, громіздкого, тривалого і затратного способу вирішення конфліктів. Крім того, майже всі альтернативні способи врегулювання спорів ґрунтуються на спільній меті – пошуці компромісу, який би задовольнив обидві сторони конфлікту і не порушував би при цьому вимоги законодавства. Визнає пов'язаність усіх сучасних альтернативних методів вирішення спорів і Н.А. Мазаракі, яка об'єднує їх у систему з огляду на наявність таких спільних основоположних ідей і мети, як відновлення публічного правопорядку, юридичної рівноваги, встановленої у законодавстві, збалансування прав та законних інтересів учасників правовідносин². Мета, безперечно, суттєво відрізняє альтернативні способи врегулювання спорів від діяльності суду з відправлення правосуддя, яке здійснюється з метою захисту прав, свобод і законних інтересів учасників відповідних правовідносин. Проте, сучасне судочинство змінюється, стає більш динамічним, пропонує учасникам різноманітні режими участі в процесі, судові процедури спрощуються і займають набагато менше часу з урахуванням можливостей сучасних технологій. І саме призначення судової гілки влади поступово трансформується: від класичного і відстороненого мірила справедливості у пошуку істини, суди поступово набувають функцій арбітра, що сприяє врегулюванню конфлікту самими сторонами. Так, в адміністративному судочинстві ст. 194 КАС України проголошує, що під час розгляду справи по суті суд сприяє примиренню сторін³. Таким чином, зміни, що відбуваються із судочинством на сучасному етапі його розвитку розвивають межу між ним та альтернативними способами врегулювання спорів. Це, у свою чергу, ускладнює з'ясування правової природи процедури врегулювання спору за участю судді і визначення її оптимальної процесуальної форми.

Проблематичність визначення сутності процедури врегулювання спору за участю судді викликана і специфікою української моделі залучення суддів до компромісного усунення конфлікту. Слід наголосити, що серед альтернативних способів врегулювання спорів найбільшого поширення в світі набула медіація – добровільний, незалежний, професійний, конфіденційний спосіб компромісного врегулювання конфлікту, який здійснюється за допомогою посередника і жодним чином не пов'язаний із судочинством. Медіацію можна вважати базовим способом альтернативного врегулювання спорів за участю посередника, а всі інші – її похідні різновиди. В Україні цей інструмент врегулювання спорів було легалізовано лише у грудні 2021 р. із прийняттям Закону України «Про медіацію»⁴. Натомість, ідея впровадження альтернативних способів врегулювання спорів була втілена в інституті врегулювання спору за участю судді набагато раніше, у 2018 р. Саме залучення судді до врегулювання спорів на компромісних засадах відоме світовій практиці, але у країнах, що його практикують, наведена процедура повністю відокремлена від судового процесу. В такому разі, досудове (присудове) врегулювання спору за участю судді, дійсно можна вважати специфічним різновидом медіації. Більше того в деяких країнах цей спосіб позначається як судова медіація⁵.

В Україні впровадження медіації розпочато саме на базі судів, що цілком виправдано, адже судді вже мають досвід ухвалення мирових угод і як ніхто інший обізнані у специфіці спорів, що віднесені до їхньої юрисдикції. Законодавчому закріпленню досліджуваної процедури передувало його експериментальне опрацювання, яке було неможливе у справах, щодо яких не розпочате судове провадження. Такий стан планувався як перехідний, оскільки ґрунтувався на досвіді Канади, де судова медіація існує як незалежний інститут. Суддя, отримавши матеріали справи самостійно вирішує: відкривати судове провадження, чи проводити медіаційне врегулювання спору⁶. Але на жаль, така експериментальна вимушеність була перенесена у законодавство.

¹ Спектор, О. М. (2012). Альтернативні способи врегулювання цивільно-правових спорів: *дисертація на здобуття наукового ступеню кандидата юридичних наук*. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 42.

² Мазаракі, Н. А. (2018). *Медіація в Україні: теорія та практика*. Київ, 30.

³ *Кодекс адміністративного судочинства України, 2005* (Верховна Рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України* <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>> (2022, липень, 12).

⁴ *Закон України про медіацію, 2021* (Верховна Рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України* <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>> (2022, липень, 12).

⁵ Білуга, С. С. (2015). Досудове врегулювання адміністративно-правових спорів: *автореферат дисертації на здобуття наукового ступеню кандидата юридичних наук*. Одеса: НУ Одеська юридична академія, 14.

⁶ Там само.

У підсумку ми отримали процедуру, яка здійснюється у жорсткій прив'язці до здійснення правосуддя у відкритій справі, але як її автономне відвітлення.

Зважаючи на те, що більшість праць, присвячених проблемі АВС видано до законодавчого закріплення відповідних процедур, в літературі значного поширення набув підхід, який визнає наявність ознак медіації у процедурі врегулювання спору за участю судді. Так, Т.І. Шинкар обґрунтовує доцільність запровадження медіації в адміністративному судочинстві та допустимість виконання суддею ролі медіатора¹. С.О. Корінний наголошує, що медіація є самостійною стадією адміністративного судочинства, яка впроваджена до адміністративного процесу та спрямована на врегулювання спору й досягнення примирення за умови дотримання загальних засад і принципів, що притаманні примирним процедурам, які є тим вектором, що визначає ефективність цього інституту та впливає на його подальший розвиток².

Прихильники іншої точки зору фактично ототожнюють процедуру врегулювання спору за участю судді із судочинством, хоча і наголошують на її самостійності. Так, В.Є. Прущак розглядає врегулювання спору за участю судді як інститут цивільного процесуального права, що являє собою сукупність цивільних процесуальних норм, які регулюють цивільні процесуальні відносини з метою вирішення завдань цивільного судочинства, закріплених ч. 1 ст. 2 ЦПК України, шляхом здійснення примирних процедур за участю судді³. І.М. Зеленська та І.Н. Зарубіна стверджують, що врегулювання спору за участю судді – це майбутнє судочинства України⁴.

Одним із перших позицію щодо визнання за процедурою врегулювання спору за участю судді статусу відокремленої судової процедури висловив С.В. Ківалов, який робить цей висновок на підставі того, що відносини, які виникають під час її застосування не можна визнавати частиною основних процесуальних відносин, що виникли при відкритті справи в адміністративному суді⁵. Продовжує розвивати зазначену позицію Л.Д. Романадзе, яка відзначає, що інститут врегулювання спору за участю судді слід розглядати як нову в українській практиці гібридну примирювальну процедуру, що не є медіацією⁶. Тим більше ця позиція посилюється із наданням легального визначення поняття медіації у профільному Законі⁷.

1. Узагальнюючи наведені позиції, критичні зауваження та власні міркування з приводу правової природи врегулювання спору за участю судді, слід дійти висновку щодо аргументованості визнання належності процедури врегулювання спору за участю судді до адміністративного судочинства, але виключно у тому разі, якщо ми визнаємо зміну функціонального наповнення самого адміністративного судочинства. Його вже не можна сприймати виключно як процесуальну форму реалізації правосуддя в адміністративних справах. Адміністративне судочинство розширює свої межі і охоплює також сукупність інших відокремлених судових процедур, однією з яких є врегулювання спору за участю судді, пов'язане із здійсненням правосуддя в адміністративних справах. За такого сприйняття правової природи врегулювання спору за участю судді і адміністративного судочинства усуваються колізії між наведеними поняттями, а також узгоджується термінологічна визначеність таких категорій, як правосуддя і медіація.

Визнання належності врегулювання спорів за участю судді до адміністративного судочинства вимагає вирішення наступного важливого питання щодо формалізації зазначеного судового

¹ Шинкар, Т. І. (2017). Застосування медіації в адміністративному судочинстві: вітчизняний та зарубіжний досвід: *дисертація на здобуття наукового ступеню кандидата юридичних наук*. Львів: Національний університет Львівська політехніка, 36 <<https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/1711/arefshynkar1.pdf>> (2022, липень, 12).

² Корінний, С. О. (2019). Впровадження медіації в адміністративний процес України: *дисертація на здобуття наукового ступеню кандидата юридичних наук*. Ужгород: ДВНЗ Ужгородський Національний Університет, 49.

³ Прущак, В. Є. (2020). Врегулювання спору за участю судді у цивільному судочинстві України: *дисертація на здобуття наукового ступеню доктора філософії*. Одеса: НУ Одеська юридична академія, 54.

⁴ Зеленська, І. М., Зарубіна, І. Н. (2020). Окремі питання врегулювання спорів за участю судді в адміністративному судочинстві України. *Юридичний науковий електронний журнал*, 9, 220.

⁵ Ківалов, С. В. (2018). Врегулювання публічно-правового спору за участю судді: нова форма правосуддя чи прояв медіації в суді? *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 травня 2018 р.)*, 2, 5-8.

⁶ Романадзе, Л. Д. (2017). Сдерживающие недостатки: какие пробелы в проектах новых ХПК, ГПК и КАС будут мешать примирению сторон судьей или медиатором. *Закон и Бизнес*, 85.

⁷ *Закон України про медіацію, 2021* (Верховна Рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України* <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>> (2022, липень, 12).

провадження. Для адміністративного судочинства формалізованість є однією з основних ознак, що відбиває саму сутність цього явища. Цілком логічно, що і для врегулювання спору за участю судді як частини адміністративного судочинства, вона матиме таке ж вагоме значення. Але, формалізованість цієї процедури суперечить сенсу її впровадження як АВС. В цьому контексті варто наголосити, що при характеристиці процедури врегулювання спору за участю судді дослідники, частіше за все говорять про таку її ознаку, як структурованість. Водночас, аналіз Гл. 4 КАС України дозволяє зробити висновок, що досліджувана процедура також певною мірою формалізована: закріплено вимоги щодо підстав і способів її проведення, порядку призначення і припинення тощо. Так, законодавство закріплює навіть обов'язкові елементи самої процедури врегулювання спору: на початку проведення першої спільної наради з врегулювання спору суддя має роз'яснити сторонам мету, порядок проведення врегулювання спору за участю судді, права та обов'язки сторін (ч. 3 ст. 186 КАС України); при проведенні спільних нарад суддя з'ясовує підстави та предмет позову, підстави заперечень, роз'яснює сторонам предмет доказування по категорії спору, який розглядається, пропонує сторонам надати пропозиції щодо шляхів мирного врегулювання спору та здійснює інші дії, спрямовані на мирне врегулювання сторонами спору (ч. 4 ст. 186 КАС України).

Говорячи про класичний судовий розгляд і вирішення спорів навпаки, можна зробити висновок, про поступове зниження ступеня формалізації процесу, у зв'язку із розширенням сфери розсуду суд, впровадження «розумного підходу» щодо суворості дотримання процесуальної форми. Отже, можна побачити певне наближення процедур з відправлення правосуддя і примирювальних процедур; відсутність суттєвих правових наслідків недотримання конкретних приписів щодо порядку дослідження доказів тощо.

Тим не менш, формалізація судочинства залишається домінуючою беззаперечною ознакою даної процедури, в той час, як альтернативні процедури врегулювання спору, в тому числі і процедура врегулювання за участю судді, характеризуються гнучкістю порядку їх провадження, хоча очевидним є намір законодавця закріпити основні правила їх застосування. Відтак, пропонуємо конкретизувати ознаку формалізації і говорити про структурну формалізацію, тобто формування жорсткої стадійної конструкції класичного судочинства на відміну від загальної формалізації врегулювання спору за участю судді.

Наявність процесуальної форми процедури врегулювання спору за участю судді можна визнати об'єктивно існуючим фактом. Це підтверджується, по-перше, чітким нормативним закріпленням зазначених вище вимог до цієї процедури, по-друге, наявністю власних принципів, які визначають її зміст і спрямованість та є базою для існування формалізації ключових положень, по-третє, стандартизація процедури яка впливає із алгоритмічності переважної більшості людської професійної діяльності; по-четверте, наявність хоча й обмеженого, але обов'язкового переліку офіційних процесуальних документів, у яких фіксуються найважливіші результати процедури.

Згідно ч. 1 ст. 186 КАС України, врегулювання спору за участю судді проводиться у формі спільних або закритих нарад. При цьому, загальна логіка структури цієї процедури від вибору форми взаємодії судді з учасниками не змінюється. У найбільш загальному вигляді, ця логіка впливає у наявність трьох обов'язкових стадій: відкриття процедури, підготовка і розгляд спору, припинення процедури. Така структура споріднює процедуру врегулювання спору із судовим провадженням. У порівнянні ж із медіацією можна побачити значні відхилення. Так, для структури медіації характерним є відокремлення і зміна позиції підготовчої стадії. Її обов'язковість, першочерговість та самостійність визнається майже усіма фахівцями¹. Для врегулювання спору за участю судді в адміністративному судочинстві такий підхід не може бути застосований через те, що в медіації підготовчі дії спрямовані на з'ясування медіабельності конкретного спору, в той час, як в досліджуваній процедурі це встановлюється при вирішенні відповідного клопотання сторін адміністративного процесу тобто ще в судовому провадженні. Суддя цілком може зорієнтуватися в перспективності звернення до процедури врегулювання, оскільки згідно вимог КАС України, врегулювання спору здійснює той самий суддя, що і судове провадження. Крім того, він ознайомлений із майже усіма аспектами спору, оскільки питання про можливість врегулювання спору вирішується на стадії підготовчого провадження.

¹ Див., напр.: Несинова, С. В. (2009). Інститут медіації як сучасний правовий інститут ефективного позасудового врегулювання господарських спорів. *Порівняльно-аналітичне право*, 5, 151-154; Ричбелл, Д. (2009). Пять шагов на пути к миру. *Медиацция и право*, 1, 30-37.

Підготовка до врегулювання спору за участю судді передбачає здійснення таких дій: формування складу учасників процедури врегулювання, обрання форми проведення нарад, роз'яснення прав і обов'язків сторін, загальних правил проведення процедури. Підготовча стадія має також «внутрішню індивідуалізовану роботу судді». Ці дії не виражені назовні, але допомагають судді «перестроїтися» на інший тип діяльності. Так, суддя готується до проведення процедури врегулювання, з'ясовуючи межі можливого компромісу в конкретному спорі, формуючи попередній алгоритм проведення переговорів, формулюючи питання, які мають бути визначені сторонами для досягнення компромісу, аналізуючи доказову базу (наявну в матеріалах справи і потенційно корисну для врегулювання спору), підбираючи судову практику в аналогічних спорах, формулюючи попередню пропозицію сторонам щодо способу врегулювання спору.

Розгляд спору відбувається через проведення нарад (переговорів) як спільних, так і відкритих.

Виходячи із змістовного наповнення етапів підготовки і розгляду спору в межах єдиної стадії уявляється недоцільним їх розділення або перенесення підготовчих дій на стадію відкриття процедури. Такий висновок, можна зробити із того, що кожне із зазначених питань може потребувати свого повторного розгляду. Так, може виникнути необхідність додаткових роз'яснень сторонам їх можливостей, зміни форми нарад, залучення додаткових учасників (представників) тощо. Суддя в ході проведення нарад може змінювати свій попередній план дій, підлаштовуючи його під зміни позицій сторін спору, переглянути своє бачення шляхів вирішення спору та сформулювати нову пропозицію. Саме така «мобільність» дій всередині єдиної стадії, можливість їх неодноразового повторення в межах загального строку і забезпечує «неформальність», гнучкість процедури врегулювання спору за участю судді.

Таким чином, не можемо погодитися із думкою Є. Прущак, яка пропонує виокремлювати: а) підготовчий (вступний) етап, який передбачає організаційні процедури до початку проведення врегулювання спору за участю судді; б) переговорний етап, спрямований на безпосереднє врегулювання цивільно-правового спору між його учасниками¹.

Повертаючись до питання розгляду спору, слід дослідити питання щодо структурованості переговорного процесу. Переговорний процес детально вивчається фахівцями суміжних галузей знань: конфліктології, менеджменту, психології тощо. Їх напрацювання безперечно, є корисними для судді, що забезпечує організацію і проведення процедури врегулювання спору, оскільки допоможуть йому структурувати переговори і оптимізувати їх у часі, запобігти поглибленню протиріч між сторонами спору, визначити найбільш ефективну модель переговорного процесу. Структурованість переговорного процесу є важливою передумовою його ефективності, але формалізувати порядок проведення нарад навряд чи доцільно.

Припинення процедури врегулювання спору за участю судді є обов'язковою стадією, яка передбачає цілком формалізований результат – ухвалу, яка не підлягає оскарженню. Дана стадія передбачає вчинення процедурних дій, спрямованих на оформлення результату проведеної процедури складання заяв і їх оцінка суддею: про примирення; про залишення позовної заяви без розгляду або визнання позову відповідачем у разі переконання стороною безпідставності і безперспективності своїх притягань. Також дана стадія передбачає процедурні дії судді, спрямовані на завершення процедури врегулювання і вирішення питання про перспективи поновлення судового розгляду справи у випадках, коли він вбачає недобросовісність у діях сторін спору, відсутність законних можливостей компромісу в конкретному спорі, відсутність волі сторін до досягнення взаємоприйняттого рішення або чітко сформоване бажання хоча б однієї із сторін припинити процедуру врегулювання спору. Крім того, підставою для завершення процедури врегулювання спору є закінчення строку, встановленого для неї КАС України.

Саме наявність жорсткого обмеження строку процедури врегулювання спору за участю судді є свідченням відокремленості стадії припинення провадження. Об'єктивна можливість продовження процедури врегулювання спору, конструктивна налаштованість і судді, і сторін спору не може перешкодити припиненню провадження у зв'язку із закінченням строку, який навіть не може бути продовжений (ч. 2 ст. 187 КАС України). Ця особливість суттєво відрізняє досліджувану процедуру і від судового процесу, і від класичної медіації.

¹ Прущак, В. Є. (2020). Врегулювання спору за участю судді у цивільному судочинстві України: дисертація на здобуття наукового ступеню доктора філософії. Одеса: НУ Одеська юридична академія, 125.

Висновки. Процедура врегулювання спору за участю судді є відокремленою судовою процедурою, яку слід розкласти як елемент ускладненої системи адміністративного судочинства. Вона має спеціальну процесуальну форму, яка характеризується спеціальними принципами і усиченою структурою, що охоплює три стадії: відкриття, провадження, підготовка і розгляд спору, припинення провадження. Структурна формалізація процедури врегулювання спору за участю судді в адміністративному судочинстві України ж незавершеною, оскільки не набула належної нормативної фіксації, яка є необхідною для підвищення її ефективності і результативності, зрозумілості для сторін спору та уніфікації судової практики.

References:

1. Biluha, S. S. (2015). Dosudove vrehulyuvannya administratyvno-pravovykh sporiv [Pre-trial settlement of administrative and legal disputes]: *avtoreferat dysertatsiyi na zdobuttya naukovooho stupenyu kandydata yurydychnykh nauk* [abstract of the dissertation for obtaining the scientific degree of candidate of legal sciences]. Odesa: NU Odesa Law Academy. [in Ukrainian].
2. *Zakon Ukrayiny pro mediatsiyu, 2021* (Verkhovna Rada Ukrayiny) [Law of Ukraine on Mediation, 2021 (Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ofitsiyyny sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine] <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>> (2022, July, 12). [in Ukrainian].
3. Zelenska, I. M., Zarubina, I. N. (2020). Okremi pytannya vrehulyuvannya sporiv za uchastyu suddi v administratyvnomu sudochynstvi Ukrayiny [Separate issues of dispute settlement with the participation of a judge in the administrative proceedings of Ukraine]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal* [Legal scientific electronic journal], 9, 220. [in Ukrainian].
4. Kivalov, S. V. (2018). Vrehulyuvannya publichno-pravovoho sporu za uchastyu suddi: nova forma pravosuddya chy proyav mediatsiyi v sudi? [Settlement of a public legal dispute with the participation of a judge: a new form of justice or a manifestation of mediation in court?] *Pravovi ta instyutsiyini mekhanizmy zabezpechennya rozvytku Ukrayiny v umovakh yevropeys'koyi intehtratsiyi: materialy Mizhnarodnoyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi (m. Odesa, 18 travnya 2018 r.)* [Legal and institutional mechanisms for ensuring the development of Ukraine in the conditions of European integration: materials of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, May 18, 2018)], 2, 5-8. [in Ukrainian].
5. *Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrayiny, 2005* (Verkhovna Rada Ukrayiny) [Administrative Judicial Code of Ukraine, 2005 (Supreme Council of Ukraine)]. *Ofitsiyyny sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine] <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>> (2022, July, 12). [in Ukrainian].
6. Korinny, S. O. (2019). provadzhennya mediatsiyi v administratyvnyy protses Ukrayiny [Implementation of mediation in the administrative process of Ukraine]: *dysertatsiya na zdobuttya naukovooho stupenyu kandydata yurydychnykh nauk* [thesis for obtaining the scientific degree of candidate of legal sciences]. Uzhgorod: DVNZ Uzhgorod National University. [in Ukrainian].
7. Mazaraki, N. A. (2018). *Mediatsiya v Ukrayini: teoriya ta praktyka* [Mediation in Ukraine: theory and practice]. Kyiv. [in Ukrainian].
8. Nesynova, S. V. (2009). Instytut mediatsiyi yak suchasnyy pravovyy instytut efektyvnoho pozasudovoho vrehulyuvannya hospodarskykh sporiv [The Institute of Mediation as a modern legal institution for effective out-of-court settlement of economic disputes]. *Porivnyalno-analitychne pravo* [Comparative and analytical law], 5, 151-154. [in Ukrainian].
9. Pruschak, V. E. (2020). Vrehulyuvannya sporu za uchastyu suddi u tsyvil'nomu sudochynstvi Ukrayiny [Settlement of a dispute with the participation of a judge in the civil proceedings of Ukraine]: *dysertatsiya na zdobuttya naukovooho stupenyu doktora filosofiyi* [dissertation for obtaining the scientific degree of Doctor of Philosophy]. Odesa: NU Odesa Law Academy. [in Ukrainian].
10. Richbell, D. (2009). Pyat shagov na puti k miru [Five steps towards peace]. *Mediatsiya i pravo* [Mediation and Law], 1, 30-37. [in Ukrainian].
11. Romanadze, L. D. (2017). Sderzhivayushchiye nedostatki: kakiye probely v proyektakh novykh KHPK, GPK i KAS budut meshat' primireniyu storon sud'yey ili mediatorom [Constraints: what gaps in the drafts of the new COD, CPC and CAS will prevent the judge or mediator from reconciling the parties]. *Zakon i Biznes* [Law and Business]. [in Russian].
12. Spector, O. M. (2012). Alternatyvni sposoby vrehulyuvannya tsyvil'no-pravovykh sporiv [Alternative methods of settlement of civil legal disputes]: *dysertatsiya na zdobuttya naukovooho stupenyu kandydata yurydychnykh nauk* [thesis for obtaining the scientific degree of candidate of legal sciences]. Kyiv: Kyiv National University named after Taras Shevchenko. [in Ukrainian].
13. Shinkar, T. I. (2017). Zastosuvannya mediatsiyi v administratyvnomu sudochynstvi: vitchyznyanyy ta zarubizhnyy dosvid [Application of mediation in administrative proceedings: domestic and foreign experience]: *dysertatsiya na zdobuttya naukovooho stupenyu kandydata yurydychnykh nauk* [thesis for obtaining the scientific degree of candidate of legal sciences]. Lviv: Lviv Polytechnic National University <<https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/1711/arefshynkar1.pdf>> (2022, July, 12). [in Ukrainian].